

Informatienota

Onderwerp: Evaluatie huisvesting en activering zwerfjongeren
Reg. Nummer: 2015/360509

1. Inleiding

In de vergadering van de commissie Samenleving van d.d. 4 september 2014, bij bespreking van de collegenota ‘huisvesting en activering kwetsbare (zwerf)jongeren’¹ heeft wethouder Snoek toegezegd de commissie Samenleving te informeren over de opvangduur van Haarlemse zwerfjongeren. Bij brief d.d. 9 februari 2015 heeft wethouder Snoek de commissie gerapporteerd dat de opvangduur een sterk dalende trend laat zien maar ook dat we er nog onvoldoende in slagen om de jongeren huisvesting te bieden, arbeidsmarktgericht te activeren en de doorgaande zorglijn te borgen. Wethouder Snoek heeft hierbij de verwachting uitgesproken dat met de invoering van de Jeugdcirkel de problematiek beter kan worden opgelost. De Jeugdcirkel is een multidisciplinair² team van deskundigen en gespecialiseerde hulpverleners.

Bij bespreking van de brief heeft wethouder Snoek in de vergadering van de commissie Samenleving d.d. 4 september 2014 toegezegd de resultaten van de Jeugdcirkel in een evaluatierapport aan de commissie te doen toekomen³.

Inhoudelijk in het verlengde van de aanpak van zwerfjongeren heeft wethouder Snoek d.d. 1 september 2015 een brief aan de commissie Samenleving gestuurd over het aantal geregistreerde ambtshalve uitschrijvingen c.q. feitelijke zwerfjongeren in Haarlem. In deze brief is aangekondigd dat in deze informatienota maatregelen worden getroffen om ambtshalve uitschrijvingen c.q. feitelijke zwerfproblematiek te voorkomen en tegen te gaan.

2. Kernboodschap

Ontwikkeling Jeugdcirkel

In de Jeugdcirkel wordt op basis van een zelfredzaamheidsanalyse – in bijzijn en in overleg met de jongeren zelf – een trajectplan conform de methode “één jongere, één plan, één regisseur” opgesteld. Betrokken partners bieden zorg en hulp ‘op maat’ op de diverse leefdomen en regelen indicaties en verwijzingen. Na vaststelling van het trajectplan start, onder regie van de CJG-regisseur, de uitvoering. Dit betekent dat de CJG-regisseur er voor zorgt dat de gemaakte afspraken worden nagekomen en zo nodig bijstuurt om het trajectplan samen met de jongere tot een goed einde brengen. De Jeugdcirkel monitort periodiek de voortgang, stuurt zo nodig bij en blijft betrokken tot en met de afronding van het trajectplan.

¹ Zie collegenota d.d.8 juli 2014, reg.nr. 2014/182565

² Deelnemers zijn: de jongere zelf, zijn CJG-coach, de begeleider van Spaarnezicht, een gedragswetenschapper, specialisten op het gebied van psychosociale problematiek (Kenter hulpverlening/Jeugdriagg), psychiatrie (RIBW), verstandelijke beperkingen (lijn5) en deskundigen op het terrein van financiën (sozawe), arbeidsmarktgerichte activering (Leerplein) en passend wonen en woonbegeleiding (Kontext). Zo nodig kunnen adhoc andere disciplines worden toegevoegd.

³ Zie BAZ 2014/337454. Verzoek van de heer Azannay een evaluatierapport aan de commissie te doen toekomen.

Passend wonen en woonbegeleiding

Het onderwerp ‘passend wonen’ staat sinds 2013 met hoge prioriteit op de (politieke) agenda. Ondanks deze wetenschap lukt het nauwelijks om tijdig passende huisvesting te regelen. Om deze weerbarstige problematiek – het ontbreken van eenduidigheid in eigenaarschap en verantwoordelijkheid – op te lossen is een nieuwe functie ontwikkeld ‘Casemanager passend wonen en woonbegeleiding’. De casemanager werkt nauw samen met Spaarnezicht en de residentiele instellingen alsook met alle mogelijke woningaanbieders (particulier aanbod, aanbod tijdelijke huur, antikraak, corporaties en bijvoorbeeld stichtingen) om vraag en aanbod in kaart te brengen. In samenspraak met de jongeren en de Jeugdcirkel wordt bepaald welke vormen van huisvesting passend kunnen zijn om hierna direct de vraag actief uit te zetten bij de aanbieders⁴. Vanaf dat moment wordt voortdurend ‘druk op de ketel’ gehouden om tot snel resultaat te komen. Bij een concreet aanbod worden voorbereidingen getroffen voor de verhuizing: het regelen van een passend huurcontract, borg, inrichting⁵, inschrijving in het GBA, aanvragen van woontoeslag, mogelijk studiefinanciering of aanvullende uitkering, et cetera. Kortom alles wat nodig is om de start van het zelfstandig wonen goed te laten verlopen. Als uit het eerste overleg van de Jeugdcirkel blijkt dat zelfstandig wonen (nog) geen reële optie is maar residentiele plaatsing bij Kenter Jeugdhulp of het Ribw is aangewezen dan wordt in overleg met de betrokken instelling een ruil voorgesteld. Voor de Haarlemse jongere die bij de instelling op de nominatie staat om uit te stromen kan wordt dan zelfstandige huisvesting geregeld zodat de zwerfjongere versneld residentieel geplaatst kan worden.

Woonbegeleiding

De meeste zwerfjongeren komen moeilijk los van ingesleten gedragspatronen en/of kampen met verstandelijke beperkingen. Als zij zelfstandig gaan wonen zijn zij gebaat bij langdurige vormen van woonbegeleiding. Een mentor die ze ‘opvoedt’ in alles wat zo bij zelfstandig wonen en leven komt kijken, bereikbaar is voor de jongere en actief een vinger aan de pols houdt. Deze inzet is van grote betekenis om het (altijd aanwezige) risico op terugval te helpen voorkomen. Voor de invulling van deze functie kan – onder regie en verantwoordelijkheid van de CJG-regisseur – een betrokken en geschikte vrijwilliger volstaan.

De casemanager heeft de taak om in samenwerking met onze ketenpartners, waaronder Bedrijf en samenleving geschikte vrijwilligers te werven, deze op hun taken voor te bereiden en in samenspraak met de Jeugdcirkel, de jongere en kandidaat-mentoren de juiste match ‘jongere/ woonbegeleider’ te realiseren.

De organisatie en uitvoering ‘passend wonen’ en woonbegeleiding’ zijn ondergebracht in de functie ‘Casemanager passend wonen en woonbegeleiding’. Deze nieuwe functie vergt een fulltime invulling en wordt ingehuurd bij Kontext. In de begroting is met de financiering van deze functie en die van de Jeugdcirkel al rekening gehouden. Voor beide functies is een budget gereserveerd van €93K structureel.

Arbeidsmarkgerichte activering

Het Leerplein is een vaste deelnemer van de Jeugdcirkel. De medewerker van het Leerplein maakt in de Jeugdcirkel met de CJG-coach en de jongere afspraken over

⁴ In de tussentijd wordt van de jongeren verlangd zich in te schrijven als woningzoekende en advertenties na te lopen (waaronder bij supermarkten) en internet te raadplegen op zoek naar huisvesting.

⁵ De woninginrichting wordt zoveel mogelijk betrokken van bijvoorbeeld de kringloopwinkels en Marktplaats om de kosten zo laag mogelijk te houden.

een traject dat leidt naar scholing en/of werk of een combinatie daarvan. Daarna volgt de uitwerking. Dit betekent dat het Leerplein in overleg met het onderwijsveld een passend aanbod organiseert en als dat nodig is de aanvullende financiering regelt. Dit laatste is bijvoorbeeld nodig als een leerwerktraject of vakgericht certificeringstraject (inclusief toeleiding naar de arbeidsmarkt) het meest passend is voor de jongere.

Doorgaande zorglijn

De doorgaande zorglijn houdt in dat vanaf de eerste dag van opvang van een jongere tot en met de afronding van zijn of haar het trajectplan de CJG-coach en de woonbegeleider actief betrokken blijven. In de praktijk kan het zo zijn dat, na afronding van het trajectplan de woonbegeleider nog een vinger aan de pols blijft houden.

Aanpak ambtshalve uitschrijvingen Basisregistratie Personen

Bij brief d.d. 1 september 2015 heeft wethouder Snoek de commissie Samenleving geïnformeerd over het feit dat jaarlijks 65 tot 100 jongeren ambtshalve worden uitgeschreven uit de Basisregistratie Personen (BRP). Uit voorlopig onderzoek blijkt dat een deel van deze groep zich bewust laat uitschrijven om deurwaarders te ontlopen. Een deel hiervan, zo vermoeden wij, zijn feitelijk zwervend⁶. Om te achterhalen hoe groot deze groep van feitelijk zwervenden is gaan we alle ambtshalve uitschrijvingen controleren. De kans is aanwezig dat een groot aantal jongeren zich inmiddels weer hebben ingeschreven in Haarlem of een andere gemeente. De groep die dan overblijft merken we aan als feitelijk zwervend. In overleg met onze ketenpartners (waaronder het jongeren- en straathoekwerk) gaan wij bezien welke aanpak resteert om alsnog een adres of vindplaats te achterhalen. Hierbij kan gedacht worden aan huisbezoeken op het laatst bekende adres en/of het bevragen van de bureaus of jongeren uit de buurt die met hem of haar bekend zijn. Dit alles met het doel om in contact te komen met de jongere om deze te verleiden tot het aanvaarden van zorg en hulp. Onze aanpak zal dan niet afwijken van die van de zwervjongeren die in Spaarnezicht verblijven. Ook zij worden dan door de Jeugdcirkel in traject genomen.

Aanpak schuldenproblematiek (feitelijke) zwervjongeren

Jongeren die kampen met (hoge) schulden – en zich om die reden soms ambtshalve laten uitschrijven uit de BRP, kunnen niet door de afdeling Schulddienstverlening van de gemeente worden geholpen omdat zij geen regulier of onvoldoende inkomen hebben of alleen studiefinanciering. Om hiervoor een oplossing te bieden gaat de Jeugdcirkel inzetten op twee speerpunten: budgettering van het inkomen en bevrozing van de schulden. Om bevrozing van de schulden te realiseren zullen de schuldeisers worden aangeschreven door één van de partners van de Jeugdcirkel. Het budgetteren en financieel ‘opvoeden’ van de jongere wordt onderdeel van de taak van zijn of haar mentor. Als de jongere eenmaal inkomen uit (full- of parttime) werk verwerft staat de weg open voor schuldbemiddeling en/of sanering via de afdeling Schulddienstverlening van de gemeente.

In preventie zin gaan wij in de brieven die de gemeente verstuurt – voorafgaand aan de ambtshalve uitschrijvingen – expliciet wijzen op de risico’s van uitschrijving. In deze brief zal ook een (nog nader af te stemmen) meldpunt worden opgenomen als

⁶ Feitelijke zwervjongeren zijn jongeren die geen stabiele huisvesting hebben, tijdelijk bij vrienden of familie wonen en soms gebruik maken van de nachtopvang.

hoge schulden hiervan de oorzaak zijn. Vanaf eind augustus 2015 zijn de risico's van uitschrijving al benoemd in de brieven van de Brede Centrale Toegang.

Onze partners in de stad – met name het jongeren- en straathoekwerk – zijn al jaren alert als zij vermoeden dat een jongere kampt met (hoge) schulden en/of feitelijk zwervend is. Is eenmaal contact gelegd dan volgt het bieden van zorg en hulp, zo nodig door het CJG en/of de Jeugdcirkel als sprake is van meervoudige problematiek waaronder die van huisvesting.

Evaluatie Jeugdcirkel over de eerste 6 maanden 2015

De Jeugdcirkel heeft in totaal met negen zwerfjongeren gesproken. In alle gevallen is op basis van de ZRM-analyse een trajectplan overeengekomen en is de uitvoering opgestart. Met uitzondering van de ingezette zorg- en hulpverlening zijn in onderstaande tabel de resultaten op de onderdelen passend wonen, arbeidsmarkt-gerichte activering en de doorgaande zorglijnen opgenomen. Onder de tabel wordt de geboekte resultaten nader toegelicht.

	Gem. van binding	Datum uitstroom Spz	Uitgestroomd naar:	Type activering	Doorgaande geborgd door:
1	Haarlem	30-07-2015	Zelfstandige huisvesting	MBO onderwijs	CJG coach
2	Zandvoort	25-07-2015	Familie	Loondienst	CJG coach
3	Haarlem	20-05-2015	Familie	Loondienst inclusief arbeidsondersteuning	Kenter Jeugdhulp
4	Haarlem	03-06-2015	Begeleid wonen	Dagbesteding bij een dierenasiel	CJG coach + Kenter jeugdhulp
5	Zandvoort	14-05-2015	Begeleid wonen	MBO onderwijs	CJG coach + Kenter Jeugdhulp
6	Haarlem	X	Wachlijst begeleid wonen Ribw	Loondienst en avondopleiding MBO	CJG coach + Ribw woonbegeleiding
7	Haarlem	X	Wachlijst begeleid wonen Middelveld	Dagbesteding bij de Stadstuinen	CJG coach
8	Haarlem	X	Wachlijst Urgentie-woning	Dagbesteding bij de Bibliotheek	CJG coach + Factteam
9	Haarlem	X	Wachlijst voor contingentwoning	Leerwerktraject bij Perspectief	CJG coach + Factteam

Toelichting tabel

Resultaten Passend wonen

Van de negen jongeren zijn er vijf begeleid naar vervolghuisvesting waarvan twee zijn doorgestroomd naar begeleid wonen (één bij Kenter jeugdhulp en één bij Kamers met Kansen), één jongere is zelfstandig gehuisvest in een contingentwoning en twee jongeren zijn doorgestroomd naar familie. Voor al deze vijf jongeren is de doorgaande zorglijn geborgd tot en met de afronding van het trajectplan. Van de overige vier (nog niet uitgestroomde) jongeren is voor twee een indicatie geregeld voor begeleid wonen: één voor plaatsing bij Middelveld Amsterdam en één bij het Ribw. Beide staan daar op de wachtlijst. M.b.t. de voorgenomen plaatsing bij het Ribw is afgesproken om voor een Haarlemse jongere die op de uitstroomlijst staat bij het Ribw huisvesting te regelen zodat de jongere die in Spaarnezicht verblijft versneld kan instromen bij het Ribw. Van de laatste twee staat één jongere op de wachtlijst voor een contingentwoning en één voor een urgentiewoning.

Resultaten arbeidsmarktgerichte activering

Van de negen jongeren hebben drie jongeren werk in loondienst waarvan één specifieke begeleiding krijgt om zijn baan vast te kunnen houden. Drie jongeren starten in augustus 2015 met een MBO opleiding: één op de avondschool, één bij Perspectief en één bij het ROC Novacollege. Voor hen is ook studiefinanciering aangevraagd. Drie jongeren zijn (nog) niet in staat om een scholingstraject te volgen of betaald werk te verrichten. Voor hen is een dagbestedingstraject ingezet respectievelijk bij de Bibliotheek, de Stadstuinen en het Dierenasiel.

Doorgaande zorglijn

Van de negen jongeren zijn er acht verbonden met hun CJG-regisseur tot en met de afronding van hun trajectplan. In drie gevallen gebeurt dat in samenwerking met ondersteuning van Kenter Jeugdhulp en in twee gevallen met ondersteuning van het Factteam. Voor één jongere is alleen begeleiding vanuit Kenter Jeugdhulp.

Instroom 2e helft 2015

In de maanden juli en augustus zijn vier Haarlemse jongeren ingestroomd in Spaarnezicht. Deze jongeren zijn door de Jeugdcirkel uitgenodigd voor bespreking en het opstellen van hun trajectplan.

3. Consequenties

Op basis van de geboekte resultaten over het eerste halfjaar van 2015 kan worden geconcludeerd dat met de ontwikkeling en invoering van de Jeugdcirkel en de functie ‘Casemanager passend wonen en woonbegeleiding’ we in staat zijn om binnen een redelijke termijn zwerfjongeren passende huisvesting te bieden, arbeidsmarktgericht te activeren en de doorgaande zorglijn te borgen. Wij verwachten met de nieuwe aanpak de geboekte successen over het eerste half jaar te kunnen continueren.

Verder verwachten wij met de aanpak rondom de ambtshalve uitschrijvingen niet alleen inzicht te krijgen in de omvang van het aantal feitelijke zwerfjongeren maar ook dit inzicht benutten om zwerfproblematiek te voorkomen en tegen te gaan.

4. Vervolg

Met de nieuwe aanpak is het beleid op orde gebracht. In de uitvoering blijven we aandacht houden voor verbeteringen. Zo gaan wij in samenspraak met onze ketenpartners maar ook intern bezien of en op welke wijze het woningaanbod voor onze doelgroep kan worden verruimd. Verruiming van het aanbod kan bijdragen aan het verder versnellen van de uitstroom bij Spaarnezicht en de residentiele instellingen.

5. Bijlagen

Na 21 jaar komt een eind aan het zelfstandig bestaan van sociaal pension Spaarnezicht. Na enkele jaren van voorbereiding staat met ingang van 1 januari 2016 een fusie⁷ gepland met Kenter Jeugdhulp. In de bijlage wordt aandacht besteed aan de ontwikkeling van Spaarnezicht en de samenwerking met Haarlem die vanaf 2010 stapsgewijs is geïntensiveerd om de positie van zwerfjongeren maar ook die van Spaarnezicht zelf te verbeteren. Nu de voorgenomen fusie aanstaande is

⁷ De voorgenomen fusie is door Kenter jeugdhulp en Spaarnezicht formeel aangemeld bij de gemeente Haarlem en de regiogemeenten waarmee beide samenwerken.

en het beleid inhoudelijk en financieel in 2015 op orde is gebracht is het een geschikt moment om de gezamenlijke inspanningen van de afgelopen vijf jaar in bijgevoegde notitie tot uitdrukking te brengen.